

POSTI- JA LENNÄTINHALLITUKSEN
KIERTOKIRJEKOKOELMA

1939

N:o 176

Sisällys: N:o 176. Posti-, lennätin-, puhelin- ja radiolaitosten käytön valvonnasta sota-aikana.

N:o 176.

Kiertokirje

posti-, lennätin-, puhelin- ja radiolaitosten käytön valvonnasta sota-aikana.

Tiedoitus toiminnan valvonnasta sota-aikana joulukuun 5 päivänä 1939 annetussa asetuksessa on säädetty, että m. m. posti-, lennätin-, puhelin- ja radiolaitosten käytön valvonnasta sota-aikana huolehtii sotasensuuri.

Tämän johdosta posti- ja lennätinhallitus, nojautuen päämajan valvontaosaston salaisiin kirjelmiin kuluvan joulukuun 9 ja 12 päiviltä, on tänään istunnossa tapahtuneessa esitelyssä määrännyt seuraavaa:

A. *Postisensuuritoimistojen* sijaitsemispaikoista antaa posti- ja lennätinhallitus asianomaiselle postitoimipaikalle ilmoituksen.

Sotasensuuriin ovat ohjattavat kaikki toimipaikkoihin postiin jätetyt tai niihin muualta ilman sotasensuuriin tai aiemmin toimineen valvontaviranomaisen tarkastusmerkintää saapuneet kirjelähetykset, paketit osoitekortteineen ja postiosoitukset.

Vastaanottajalle jo annettu jälkeenlähettäväksi jätetty tavallinen kirjelähetys on uudelleen sotasensuuriin ohjattava.

Asianomaiset sotasensuuripiirien esikunnat ilmoittavat piirissään oleville postitoimipaikoille postilähetysten suuntaamisesta sensuuritoimistoihin.

Ulkomailta Suomeen saapuvat postilähetykset tarkastetaan asianomaisen kiinteän

vaihtopostitoimipaikan sijaitsemispaikkakunnalla olevassa postisensuuritoimistossa. Ulkomaille osoitetut ja ulkomailta saapuvat postipaketit tarkastetaan sensuuriviranomaisten erikseen antamien ohjeiden mukaisesti pakettien tullikäsittelyn yhteydessä.

Lähetykset on toimipaikassa suljettava erikoiseen kirjekimppuun, kirjepakettiin tai pussiin, johon on merkitty ”sotasensuuri” ja sen toimipaikan nimi, jonka toimialueella sensuuritoimisto sijaitsee, sekä lähetettävä sanotun osoitteen mukaan.

Valvonnanalaisista lähetyksistä eroitetaan toisistaan virkalähetykset, joukko-osastoihin osoitetut lähetykset, muut kotimaiset lähetykset sekä ulkomaille osoitetut lähetykset.

Valvonnanalaiset *kartoitettavat* lähetykset kartoitetaan tavallisessa järjestyksessä siihen toimipaikkaan, johon valvonnanalaiset lähetykset on yllämainitun mukaisesti ohjattava.

Vihollismaasta saapuneita postilähettyksiä ei jaeta vastaanottajille, vaikka niissä olisi sensuurileima, vaan on ne lähetettävä päämajan sensuuritoimistoon.

Kaikenlaisilla keksityillä tai sovitulla osoitteilla, nimillä, kirjaimilla, numeroilla tai muilla sellaisilla merkeillä varustetut ja poste restante-lähetykset kuin myös muut sen-

kaltaiset lähetykset on muusta postista erotettuna lähetettävä postisensuuroitoimistoon, ilmoittamatta toimenpiteistä saajalle.

Lähetykset, jotka ovat valvonnasta vapaat tai jotka on varustettu tarkastusmerkinnällä, on tavallisessa järjestyksessä ohjattava määräpaikkaansa. Jos tarkastusmerkintä puuttuu valvonnanalaisesta lähetyksestä, ei lähetystä saa antaa vastaanottajalle, vaan on se ohjattava sotasensuuriin.

Edellämainittuja postilähetysten ohjauksesta annettuja määräyksiä on noudatettava myös niihin valvonnanalaisiin lähetuksiin nähden, jotka jätetään postilinja-autoihin, maalaiskirjeenkantajille tai postinkuljettajille.

Kenttäpostipaketit sekä joulutervehdyksen sisältävät postikortit ja kortin muotoiset painotuotteet saadaan aikana 19.—26. 12. 39 ohjata osoitteen mukaan ilman sensuuritarkastusta.

B. Valvonnanalaisien *sähkösanomien* ohjaamisesta sensuuroitoimistoihin on noudatettava seuraavaa:

Lennätinsensuuroitoimisto on Helsingissä, Turussa, Tampereella, Vaasassa, Rovaniemellä, Oulussa, Viipurissa, Kouvolassa ja Kuopiossa.

Valvonnanalaiset sähkösanomat ja radiosanomat ovat suunnattavat tavallisessa järjestyksessä, kuitenkin niin, että asianomaisen lennätinvirkamiehen tulee tarkoin valvoa, että ennenkuin sähkösanoma toimitetaan saajalle tai annetaan ulkomaille, se on jossakin yllämainitussa lennätinsensuuroitoimistossa tarkastettu.

Kotimaan sähkösanomissa sallitaan käyttää ainoastaan suomen- tai ruotsinkieltä.

Ulkomaille osoitetuissa sähkösanomissa sallitaan suomen- ja ruotsinkielten ohella käyttää englannin-, italian-, norjan-, ranskan-, saksan- ja tanskankieltä.

Kotimaiset ja ulkomaille osoitetut sähkösanomat, *liike- ja lehtisähkösanomia lukuunottamatta*, eivät saa sisältää enempää kuin 30 sanaa osoite ja allekirjoitus mukaanluettuina.

Salamerkkikielen ja coden käyttö sähkösanomissa on kielletty, elleivät sotasensuuri- tai väliaikaiset valvontaviranomaiset ole kirjallisesti lupaa siihen erikseen myöntäneet jollekin lähettäjälle ja siitä posti- ja lennätinhallitukselle samoin kirjallisesti ilmoittaneet.

Yksityisen sähkösanoman lähettäjän on merkittävä nimensä ja tarkka osoitteensa sähkösanomalomakkeeseen sekä vaadittaessa esitettävä todistus henkilöllisyydestään.

Sähkösanomat, joita pankit, liikkeet ja teollisuuslaitokset lähettävät, on varustettava lähettäjän määräämän henkilön tai henkilöiden allekirjoituksella ja toiminimen leimalla. Näiden henkilöiden nimikirjoituksesta tulee olla tieto siinä lennätintoimipaikassa, josta sähkösanoma lähetetään. Sähkösanoman allekirjoittaja on lähinnä vastuussa sähkösanoman sisällöstä.

Vieraan maan kansalaisen on, lähettäessään sähkösanomaa ulkomaille, hankittava siihen suositus joko oman maansa Suomessa olevalta viralliselta edustajalta tai poliisiviranomaiselta, joka merkitsee suosituksen sähkösanomaan.

Sähkösanoma ei saa olla osoitettu sellaiseen maahan, jonne lennätinyhteys on kielletty.

Joukko-osastoille tai niissä palveleville sotilashenkilöille osoitetun valvonnanalaisen sähkösanoman osoitteessa saa olla ainoastaan vastaanottajan arvo ja nimi ja joukko-osasto sekä kenttäpostikonttori, jonka välityksellä se on postitse vastaanottajalle edelleen lähetettävä. Ne on valvontatarkastuksen jälkeen suunnattava keskuslentäpostikonttoriin Pieksämäellä.

Yksityisten siviilihenkilöiden sähkösanomia välitetään kotiseudulta sotatoimialueelle tai päinvastoin *toistaiseksi* vain pakottavissa tapauksissa.

Paikallis-, onnitelu- tai surunvalitussanomiamia tai korulomakkeille kirjoitettavia sanomia ei toistaiseksi oteta vastaan lähetettäväksi.

Valvonnasta vapaat sähkösanomat ja sellaiset tarkastetut sähkösanomat, jotka on varustettu tarkastusmerkinnällä, on tavallisessa järjestyksessä ohjattava määräpaikkaansa.

Tarkastuksesta on sähkösanomaan virkamerkintöihin merkittävä sana "tark", joka sähkötetään aina määräpaikkaan. Merkinnän tulee säilyä myös siinä sähkösanoman kappaleessa, joka toimitetaan saajalle. Jos tarkastusmerkintä puuttuu, ei sähkösanomaa saa antaa vastaanottajalle, vaan on siitä virkasähkösanomalla ilmoitettava siihen toimipaikkaan, jonka olisi tullut ohjata sähkösanoma sensuuritoimiston sijaitsemispaikkakunnalla olevaan lennätintuomipaikkaan. Virkasähkösanoman saaneen toimipaikan on annettava sähkösanoma uudelleen tämän kiertokirjeen määräysten mukaisesti.

Valvontatarkastettuja sähkösanomia ulkomaille annettaessa ei virkamerkinnöissä olevaa sanaa "tark" sähkötetä edelleen valtakunnan rajojen ulkopuolelle.

Sähkösanoman jättäminen lennätintuomipaikkaan puhelimitse on kielletty, elleivät sotasensuuri- tai väliaikaiset valvontaviranomaiset ole kirjallisesti lupaa siihen erikseen myöntäneet jollekin lähettäjälle ja siitä posti- ja lennätinhallitukselle samoin kirjallisesti ilmoittaneet.

C. Sotasensuuri ei tarkasta seuraavia lähetyksiä, jotka siis ovat valvonnasta vapaat:

- a) Tasavallan Presidentin, ylipäällikön ja valtioneuvoston jäsenten virka- ja yksityisasiassa lähettämiä tai vastaanottamia posti- ja lennätinlähetyksiä;
- b) valtion viranomaisten, virastojen ja laitosten lähettämiä sekä näille osoitettuja, virka-asioita koskevia posti- ja lennätinlähetyksiä. Kunnallisten ja kirkollisten viranomaisten lähettämiä, virka-asioita

koskevia postilähetyksiä ja sähkösanomia. Lähetyksen luonteen tulee käydä selville postilähetyksen päällykseen ja lähetettäväksi jätettyyn sähkösanomaan tehdystä, lähettäjää osoittavasta merkinnästä;

- c) yleisradiolle osoitettuja posti- ja lennätinlähetyksiä;
- d) kauppa- ja liikepankeille osoitettuja posti- ja lennätinlähetyksiä;
- e) valtiosähkösanomia;
- f) ulkovaltojen täällä olevien lähetystöjen ja lähetystöjen päälliköiden (ministeri tai asiantuntija) sekä lähetettyjen konsulien lähettämiä ja niille osoitettuja sekä koti- että ulkomaisia posti- ja lennätinlähetyksiä;
- g) Lotta-Svärd järjestölle osoitettuja tai sen lähettämiä, järjestön virka-asioita koskevia posti- ja lennätinlähetyksiä.

Edelläolevan f) kohdan johdosta huomautetaan, että Suomessa nykyisin on seuraavat vieraiden valtojen lähetetyt konsulit: Ison-Britannian Helsingissä oleva konsulinvirasto (konsuli N. P. Cowan), Ruotsin Maarianhaminassa oleva konsulinvirasto (konsuli N. Lindh) ja Jugoslavian Helsingissä oleva pääkonsulinvirasto (konsuli Ivan Schajkovitsch).

D. Puhelinsensuuritoimistojen sijaitsemispaikoista antaa posti- ja lennätinhallitus asianomaisille puhelintuomipaikoille erikseen ilmoituksen.

E. Toimipaikkojen on noudatettava myös niitä sotasensuuria koskevia erikoismääräyksiä, joita päämajan sensuuritoimisto sotasensuuripiirien esikuntien tai sensuuritoimistojen kautta antaa, sekä sallittava sotasensuuritarkastajien asianomaisissa toimipaikoissa valvoa sensuurista annettujen määräysten noudattamista.

Posti- ja lennätinlaitoksen viran ja toimen haltijat ovat virkavalansa mukaisesti velvol-

liset sensuuriviranomaisille ilmoittamaan kaikki havaintonsa, jotka koskevat valtakunnan turvallisuutta vaarantavia lähetyksiä tai tietoja, mutta säilyttämään sotasensuuria koskevat tiedot virkasalaisuutena.

F. Posti- ja lennätinhallituksen salaisissa kiertokirjeissä N:o 151 marraskuun 1 päivältä 1939, N:o 159 marraskuun 11 päivältä 1939, N:o 167 marraskuun 18 päivältä 1939

ja N:o 168 marraskuun 24 päivältä 1939 annetut, väliaikaisen posti-, lennätin- ja puhelinvalvonnan toimeenpanoa koskevat määräykset lakkaavat täten olemasta voimassa.

G. Samalla posti- ja lennätinhallitus kiinnittää toimipaikkojen huomiota siihen, että joukko-osastoista lähteneitä kenttäpostilähettyksiä ei saa varustaa toimipaikan päivämääräleiman painanteella.

Helsingissä, joulukuun 16 päivänä 1939.

Pääjohtajan estyneenä ollessa:

Johtaja **Einar Risberg.**

Matti Aspö.